

1992 - 1905

שמחה אבן-זוהר

"ראשון הראשונים"

**הקים את "שירות הקשר"
של ה"הגנה" ועמד בראשו**

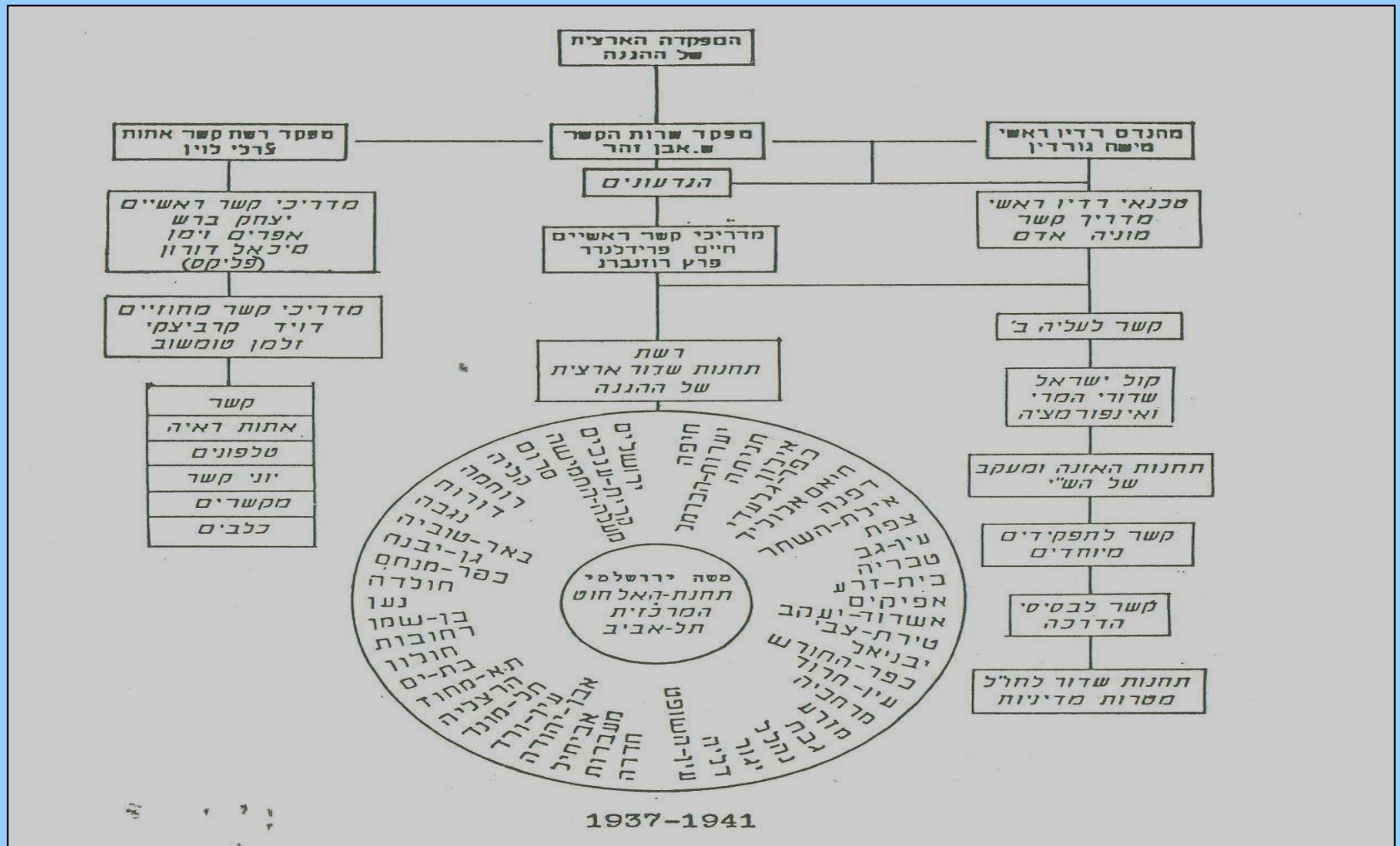
תעודת זהות

- ❖ שמחה אבן-זוהר (פינקלשטיין) נולד בשנת 1905 בעיר ברז'ניצה ברוסיה, כיום אוקראינה.
- ❖ למד ב"חדר", ב"ישיבה" ובבית ספר רוסי, בגיל 12 התייתם מאביו ועבר לגור אצל אחותו בעיר סרני, שם המשיך בלימודיו והחל לעסוק בפעילות ציונית.
- ❖ היה ממייסדי אגודת "קדימה" והשומר הצעיר, הקים וניהל סניף של תנועת "החלוץ" והקים חוות הכשרה לקראת עליה לארץ.
- ❖ עלה ארצה בשנת 1925, הצטרף לגרעין קיבוץ גבת, עבד בבניין ונפצע קשה בשתי רגליו.
- ❖ עקב הפציעה החל לעבוד בוועד הפועל של ההסתדרות, וטיפס עד לתפקיד מזכיר הוועד הפועל, שם עבד במשך 45 שנה עד צאתו לגימלאות.
- ❖ היה חבר פעיל ב"הגנה" ובשנת 1937 התבקש להקים את "שירות הקשר" ועמד בראשו במשך 4 שנים.
- ❖ עם פרוץ מלחמת העולם השנייה רצה להתגייס לצבא הבריטי אך ההסתדרות סירבה לשחררו מתפקידיו.
- ❖ עמד בראש אגודות וקרנות למען החיילים והאסירים היהודיים, גולים ועצורים שנאסרו ע"י שלטונות המנדט.
- ❖ נשא לאישה את רבקה חלפין ונולדו להם 3 ילדים.
- ❖ היה ממקימי האופרה הישראלית וכיהן כמנהלה במשך 35 שנים.

ראש "שירות הקשר"

- ❖ בעקבות "המרד הערבי הגדול" (1936-1939) נוצר הצורך בפתרונות קשר להגנת הישוב , לצרכים טקטיים של היחידות הלוחמות ולצרכים אסטרטגיים של הנהגת הישוב.
- ❖ בחודש אפריל 1937 , נקרא שמחה אבן-זוהר ע"י הפיקוד הבכיר של ה"הגנה" להקים את שירות הקשר , בזכות כושרו הארגוני ויחסי האנוש הטובים , למרות שלא היה לו שום מושג בקשר.
- ❖ באותה עת כבר פעלו ב"הגנה" יחידות של איתות ראייה , יוני דואר , רצים ונעשו נסיונות ראשוניים לקיום קשר אלחוטי (מת"א למרחביה).
- ❖ אבן-זוהר התמקד בעיקר בפיתוח ובהקמה של קשר אלחוטי ובהכשרה של כ"א המקצועי (שהיה מפוזר ביחידות ה"הגנה" השונות) ובארגונו במסגרת שירות הקשר.
- ❖ ניתן לציין ארבעה אבני דרך מרכזיות בתקופת כהונתו כראש השירות:
  1. פיתוח הקשר האלחוטי.
  2. הקשר להעפלה ("הגדעונים")
  3. הקשר למוסדות היישוב ("קול ישראל" , תחנת "שרה").
  4. הקשר להתיישבות ("חומה ומגדל").
- ❖ בשנים 1940-1941 נערכו מספר פעולות משותפות בין הבריטים ל"הגנה" (תקופת "השיתוף") והמעבדות של שירות הקשר בראשות מישה גורדין סיפקו מעל 50 משדרי "מזוודה" לפעולות אלה.
- ❖ כתוצאה מכך , החליטה המפקדה הארצית של ההגנה להפריד את "תחום הקשר האלחוטי" משירות הקשר ולמנות את מישה גורדין לעמוד בראשו.
- ❖ אבן-זוהר התנגד בתוקף להפרדה זו , נפגש עם אליהו גולומב לשיחת בירור וכתוצאה ממנה הגיש את התפטרותו.
- ❖ בכך תמו 4 שנות כהונתו כראש שירות הקשר.

מבנה וארגון "שרות הקשר" בשנים 1937 - 1941

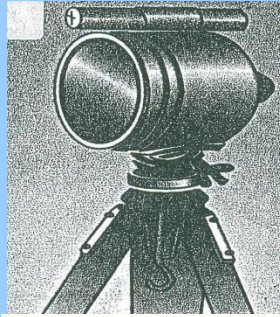

❖ 50 תחנות רדיו ברשת ארצית אחת

❖ כ-100 אלחוטנים

❖ כ-300 אתתים

אמצעי הקשר בתקופת "שירות הקשר" בראשות אבן-זוהר

איתות ראייה
(הליוגרף, פנס, דגלים)

קשר אלחוטי/רדיו

יוני דואר

קשר טלפוני

שמחה אבן-זוהר כ"אזרח"

- ❖ עם התפטרותו משירות הקשר המשיך אבן-זוהר בפעילותו בהסתדרות וב"הגנה".
- ❖ בשנת 1942 הצטרף לחוג ידידי האופרה ושימש כגזבר החוג.
- ❖ באותה עת הכיר את זמרת הסופרן היהודיה-אמריקאית אדיס-דה-פיליפ, התאהב בה ושניהם הקימו את האופרה הישראלית אותה ניהל במשך 35 שנה.
- ❖ בשנת 1950 התגרש מאשתו, נשא לאשה את אדיס-דה-פיליפ ושניהם הקימו את ביתם ברמת חן ברמת גן .
- ❖ אבן-זוהר הלך לעולמו בשנת 1992 בגיל 87.
- ❖ עיריית תל אביב קראה רחוב ביפו על שמם של אבן-זוהר ואדיס-דה-פיליפ.

ראשי "שירות הקשר" לדורותיהם

יעקב ינאי (יאן)
1948-1945

ירחמיאל בלקין
1945-1941

שמחה אבן-זוהר
1941-1937

מבנה וארגון מטה "שירות הקשר" ב"הגנה"

תחילת שנת 1948

ראש השירות
יעקב ינאי (יאן)

שליש
משה ירושלמי (זיק)

קצין קשר מטכ"ל
אברהם תנחלסון

ארגון ומנהלה
יצחק אלמוג (ורצמן)

מבצעים, תכנון והדרכה
נתן קפלן (קפי)

150 תחנות אלחוט

3 רשתות ארציות

כ-3000 אלחוטנים

אחראי לייצור ציוד – אישי לביא

מנהל מעבדות – דוד רודשטיין

מנהל מחסנים – יצחק טולדנו

מדריך ראשי אלחוט מורס – יצחק צימר

מדריך ראשי אלחוט דיבור – יהושע מקובר

מדריך ראשי איתות ראייה – דוד קרביצקי

מדריך ראשי קשר קווי – יצחק גסקו